

Opis na úrovni fondu
Obecný notársky úrad v Starej Turej
1873 – 1945 (1961)

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1570_15128	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obecný notársky úrad v Starej Turej	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1873 – 1945 (1961)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	9,87 bm (86 úradných kníh, 29 ks registratúrnych pomôcok, 14 ks indexov a 25 škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obecný notársky úrad v Starej Turej	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	<p>Stará Turá, pôvodne kopaničiarska obec leží na slovensko – moravskom pohraničí v podjavorinskej oblasti.</p> <p>Prvá písomná zmienka o Starej Turej je z roku 1392. Súčasťou čachtického hradného panstva bola Stará Turá až do zániku feudalizmu v Uhorsku. V roku 1467 získali jej obyvatelia výsady, ktoré postavili obec na úroveň mestečka.</p> <p>V 2. polovici 17. storočia už fungovala aj kancelária mestečka, ktoré vlastnilo aj vlastné pečatidlo. Úradovalo sa v dome aktuálneho richtára, pretože mestečko nemalo vlastnú radnicu. Richtár opatroval aj richtársku truhlicu s dokumentmi. Každý zo spolumajiteľov Starej Turej sa snažil na svojom majetkovom diele mať aj vlastného</p>	Dejiny správy pôvodcu

	<p>richtára a radu zvanú Urad.</p> <p>Stará Turá ako poddanské mestečko Čachtického panstva patrila viacerým majiteľom – Erdödyovcom, Révaiovcom, Čákiovcom a Forgáčovcom. Dôsledkom rozdelenia medzi viacerých zemepánov bolo i rozdrobenie jej donedávna jednotnej samosprávy. Namiesto jedného richtára s radou prísazných v čele trhového mestečka tu boli traja až štyria čiastkoví richtári jednotlivých zemepanských podielov Starej Turej.</p> <p>Po porážke protihabsburskej revolúcie v roku 1849 bola zrušená stará župná administratíva a od r. 1850 ju nahradili rakúskou, spočiatku vojenskou a od roku 1855 byrokratickou diktatúrou. Starú Turú podriadili prostredníctvom novoustanoveného slúžnovského úradu pre okres Nové Mesto nad Váhom komisárovi novozriadenej Hornonitrianskej župy v Trnave v rámci Bratislavského správneho obvodu.</p> <p>V roku 1867 po tzv. štátnom vyrovnaní a uznaní uhorskej štátnosti sa vo verejnej správe obnovila predrevolučná administratívna organizácia a Stará Turá sa vrátila i s novomestským okresom do obnovej Nitrianskej župy.</p> <p>Zákonný článok XVIII/1871 rozdelil obce v Uhorsku na obce so zriadeným magistrátom, veľké obce (mestečká a veľké dediny, ktoré boli schopné sami vydržiavať notára) a malé obce, ktoré neboli schopné im zverené úlohy plniť sami, preto sa museli spojiť s inými obcami do tzv. notárskych obvodov. Notár, ktorý vykonával svoje povinnosti v jednej obci, mal titul obecný notár. Štatút tzv. veľkej obce mala aj Stará Turá. Podľa tohto zákonného článku richtára a obecné predstavenstvo volili občania akklamáciou kandidátov navrhnutých obecným výborom. Tak 30-členný obecný výbor bol zložený dvoma tretinami z najbohatších, najviac platiacich daní obyvateľov (tzv. virilistov) a tretinou z vážených občanov zvolených všetkými obyvateľmi. Obecné predstavenstvo malo 16 členov – richtára, podrichtára, obecného pokladníka, sirotského poručníka a 12 prísazných, ktorí riadili život v obci a spravovali jej majetok. Pre vlastný výkon správy mali odborných a pomocných zamestnancov, notára, lekára, pôrodnú babicu, lesného inšpektora, 8 desiatkarov – doručovateľov, kominára, lampára verejného osvetlenia, hodinára verejných hodín v obci, poriadkovú službu zo 4 hajtmanov, 2 hlásnikov, nočného strážnika obecnej pokladnice a dvoch zriadencov. O udržiavaní si slovenského charakteru obecnej správy svedčí uznesenie obecnej rady z r. 1871 o prijatí pomocného pisára k obecnému notárovi s povinnosťou prekladať vrchnostenské prípis do slovenčiny.</p>	
--	--	--

		<p>Zákonný článok XVIII/1871 zaistil notárovi hlasovacie právo v obecnom výbore, ustanovil ho za člena obecného predstavenstva, stanovil najnižšiu mieru platu (400 zl. ročne), uložil stoliciam povinnosť zriadiť notárske penzijné fondy. Podľa tohto zákonného článku mali notára na základe výberového konania voliť doživotne zastupiteľstvá obcí. Notárom mohol byť iba ten, kto pred odbornou komisiou zriadenou pri stolici zložil skúšku. Nariadenia, ktoré sa týkali obce, mali byť zasielané notárovi, ktorý ich mal vybaviť v spolupráci s richtárom.</p> <p>Pôsobnosť notára, jeho práva a povinnosti v obecnej samospráve sa rozšírila zák. čl. XXII/1886 o obciach. Podľa tohto zákonného článku, s určitými menšími zmenami, pretrvalo administratívne zriadenie obcí v Uhorsku až do vzniku Československej republiky v roku 1918.</p> <p>Koniec 1. sv. vojny so sebou priniesol rozpad habsburskej monarchie a vznik nástupníckych štátov. Už 4. novembra 1918 bola v Starej Turej utvorená 26-členná národná rada. Starý obecný úrad a úradníci boli zosadení a zvolené nové obecné predstavenstvo na čele s richtárom M. Žemlom.</p> <p>Úrad a pôsobnosť obecných a obvodných notárov bola po vzniku česko-slovenského štátu v roku 1918 upravená zákonom č. 211/1920 Zb. z. a n. Na zákon nadväzujúcim nariadením vlády č. 383/1920 Zb. z. a n. bolo určené, že úrad obecného alebo obvodného notára mohli od 1. augusta 1920 vykonávať iba štátni úradníci. Notári tým získali oproti pôvodnej pôsobnosti aj právo veta v obecných veciach a mali tiež právo kontrolovať rozhodnutia predstaveného obce a obecnej samosprávy tak, aby neboli v rozpore s legislatívnymi predpismi. Od 30. 11. 1922 patrilo podľa zákona č. 243/1922 Zb. z. a n. notárovi vo veľkých a malých obciach sprostredkovanie a zabezpečovanie štátnej správy. To znamenalo, že jeho opatrenia vo veciach štátnej správy boli obce a ich orgány povinné vykonať. Obecným a obvodným notárom vyplývala zo zákona zároveň povinnosť zúčastniť sa s právom hlasovacím všetkých schôdzok obecných orgánov.</p> <p>V zmysle zákona č. 245/1922 Zb. bola Stará Turá obcou s voleným starostom, obecnou radou a obecným zastupiteľstvom. Kontakty so štátnou správou zabezpečoval verejný notár. Počas 1. ČSR a Slovenskej republiky (1939 – 1945) sú v obecnej kronike zaznamenané mená týchto notárov: J. Drobný, J. Bielik, J. Kudelka, O. Križko a Š. Švec.</p> <p>Organizačný poriadok, práva a povinnosti obecného úradu a samosprávy obsahoval tzv. Organizačný štatút obce Stará Turá prijatý na zasadnutí obecného zastupiteľstva 23.</p>	
--	--	---	--

		<p>januára 1925. Na čele obce stál starosta, ktorý bol predsedom obecnej rady i obecného zastupiteľstva. Najvyšším orgánom miestnej samosprávy bolo volené obecné zastupiteľstvo. Počet sa pohyboval v rozmedzí 32 – 36 členov. Výkonný orgán zastupiteľstva predstavovala 12–členná obecná rada s rôznymi pomocnými komisiami. Od 1. júla 1928 platila na Slovensku nová správna reforma, Stará Turá patrila pod Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom na čele s okresným náčelníkom. V decembri 1938 bolo obecné zastupiteľstvo zrušené a bol ustanovený vládny komisár s 8-členným poradným zborom.</p> <p>Na základe § 1 nar. s mocou zákona č. 91/1941 Sl. z. sa od 30. mája 1941 pre každý úrad obecného, resp. obvodného notára stanovil názov obecný, resp. obvodný notársky úrad.</p> <p>Počas SNP sa v obci sformoval revolučný národný výbor. Vedúci notár Štefan Švec v spolupráci so starostom Martinom Brunom vyhotovoval falošné doklady utečencom z Moravy.</p> <p>V apríli 1945 sa konala ustanovujúca schôdza Slovenského národného výboru. Ten sa uzniesol, že do svojej právomoci preberá všetku obecnú správu a poveril Martina Brunu, aby naďalej zotrval vo funkcii komisára.</p> <p>Notárske úrady zanikli v zmysle zákona SNR č. 26 zo 7. apríla 1945, keď na miesto nich začali pôsobiť národné výbory.</p> <p>Od začiatku svojho vzniku patrila Obecný notársky úrad v Starej Turej pod Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom vtedy začlenený pod Nitriansku župu. Zákonom č. 126/1920 o župnom a okresnom zriadení, ktorý vstúpil do platnosti 1. 1. 1923, boli stanovené nové obvody žúp. Vládnym nariadením č. 378/1922 Z. z. zo dňa 21. 12. 1922 boli stanovené sídla a rozdelenie okresných úradov. Stará Turá naďalej patrila pod novomestský okres, ktorý bol však až do roku 1928 začlenený do Bratislavskej župy. Vládnym nariadením č. 93/1928 Zb. z. a nar. bol okres Nové Mesto nad Váhom administratívne zaradený pod Trenčiansku župu.</p> <p>Po vzniku Slovenského štátu po územno-správnej reforme Obec Stará Turá patrila opäť do Bratislavskej župy.</p> <p>K obci Stará Turá patrilo pred zrušením notárskych úradov spolu 55 osád a samôť často až 10 km od seba vzdialených. Počet obyvateľstva obvodu bol vtedy asi 6000 osôb.</p>	
3.2.3.	Archival history	Prvá časť fondu Obecný notársky úrad v Starej Turej bola prevzatá do Okresného	Dejiny archívneho

		<p>archívu v Trenčíne od MsNV Stará Turá v roku 1965 podľa plánu práce Okresného archívu, schváleného AO KSMV a opierajúceho sa o Zbierku smerníc pre národné výbory, čiastka 2 z 22. 1. 1964 v množstve 43 bm. V pomere ku knihám (28 bm) bolo spisového materiálu v množstve 15 bm málo. Pravdepodobne bol v minulosti vyradený a odovzdaný do zberu, o čom sa však nezachoval záznam. Zdá sa, že množstvo bm bolo nadsadené. Archívny materiál bol uložený v budove Okresného múzea v Trenčíne, kde sa postupne spracovával.</p> <p>V roku 1973 sa dokumenty fondu presťahovali do Zamaroviec. V rokoch 1986 a 1988 sa prírastky dokladali k fondu a doplňovali do vyhotovenej pomôcky. Po revízií archívnych fondov a zbierok r. 1994 sa do fondu zaraďovali správne a účtovné knihy, ako aj registratúrne pomôcky.</p>	fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Prvý prírastok je zaznamenaný pod č. 73 zo dňa 20. 06. 1965. Bolo to spolu 9 bm (z toho 53 ks úradných kníh, 29 podacích protokolov, 9 indexov a 25 škatúl).</p> <p>30 ks úradných kníh z rokov 1873 – 1956 bolo prevzatých v roku 1968.</p> <p>Dodatočne nájdený materiál priradila do fondu v roku 2005 Soňa Michalcová.</p> <p>Ďalší prírastok je zaznamenaný dňa 13. 04. 2017 pod č. 108 v ISEA. Na základe preberacieho protokolu č. SATN2-2017/001143-002 zo dňa 20. 04. 2017 bolo prevzatých od Mestského úradu v Starej Turej 8 ks úradných kníh – rodných matrík z rokov 1895 – 1914 a 1 index k nim z rokov 1985 – 1915, čo predstavuje 0,87 bm dokumentov uložených na Kožušnickej ulici 1.</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>Obecný notársky úrad v Starej Turej 1873 – 1945 (1961) predstavuje 9,87 bm (86 úradných kníh, 29 ks registratúrnych pomôcok, 14 ks indexov a 25 škatúl spisov).</p> <p>Najstarším písomným materiálom z fondu Obecného notárskeho úradu v Starej Turej sú zápisnice obecného zastupiteľstva, ktoré sa zachovali od roku 1873.</p> <p>V dôsledku toho, že k obci patrilo pred zrušením NÚ spolu 55 osád a samôť bola na notárskom úrade aj rozsiahla agenda, ktorá sa delila na prezidiálnu, administratívnu a priestupkovú. Spisový materiál sa však z tohto úradu celý nezachoval a z priestupkovej agendy ostal len protokol z roku 1923. Spisy sa do protokolov, ku ktorým sa viedli indexy, zapisovali chronologicko – numericky.</p> <p>Pre poznanie dejín obce sú dôležité zápisnice obecných zastupiteľstiev, ktoré zaznamenávajú dôležité udalosti a hospodárske problémy obce. O pohybe obyvateľstva hovoria evidencie o pobyte cudzincov a evidencie osôb, ktoré stratili príslušnosť v obci.</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>Sociálne a politické pomery možno sledovať z evidencie svedectva chudoby, evidencie o strate volebného práva, evidencie priestupkových pokút a i.</p> <p>Prezidiálne spisy poskytujú údaje o politickej a priemyselnej vyzvedačskej činnosti cudzích štátov a o zahraničnej iredente z Poľska, Maďarska a Rakúska. Obsahujú materiál o sociálnych a mzdových pomeroch robotníkov, o boji proti fašizmu a nezamestnanosti. Sú tu správy o odchode slovenských dobrovoľníkov do španielskych légii, o nemeckej misii na Slovensku a o drancovaní a nepriateľskej činnosti nemeckého vojska v obci a na kopaniciach.</p> <p>V administratívnych spisoch sa nachádza rozsiahly materiál týkajúci sa robotníckeho hnutia ako štrajky, mzdové boje, najímanie robotníkov na práce do cudzích štátov, zoznamy nezamestnaných. Obsahujú tiež údaje o poľnohospodárskej produkcii v obvode NÚ ako aj o majetkových, hospodárskych a sociálnych pomeroch obyvateľstva a o jeho národnostnom a náboženskom rozvrstvení. Rieši sa v nich aj otázka židovská a cigánska. Poskytujú obraz o pomeroch kultúrnych, školských a športových. Nachádzajú sa tu doklady o partizánskych bojoch a padlých odbojároch v tomto kraji.</p> <p>Hospodársky vývoj obcí možno sledovať v účtovných knihách. Písomnosti do roku 1918 sú písané v maďarčine.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	V spise o fonde sa nachádza informácia MNV o prevedení vyradenia dokumentov v roku 1956. Návrh na vyradenie, zoznamy a rozhodnutie o vyradení absentujú.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Inventár má tri časti. Prvá obsahuje knihy správne a evidenčné, druhá spisový materiál s registratúrnymi pomôckami a tretia účtovné knihy.</p> <p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <p>I. Knihy</p> <p>A. Správne</p> <p>B. Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál</p> <p>A. Registratúrne pomôcky</p> <p>a) prezidiálne</p>	Spôsob usporiadania

		<p>b) administratívne c) priestupkové</p> <p>B. Spisy a) prezidiálne b) administratívne</p> <p>III. Účtovný materiál</p> <p>Inventárnou jednotkou pri knihách je jedna kniha. Pri prezidiálnych a administratívnych spisoch ako aj pri účtovnom materiáli tvorí inventárnu jednotku jeden ročník. Inventárny údaj pri knihách sa skladá z inventárneho čísla, názvu knihy a ročníka.</p> <p>Pri spisoch z inventárneho čísla, ročníka, číselného rozpätia a čísla škatule.</p> <p>Inventár je ukončený menným a vecným registrom s odkazom na inventárne čísla dokumentu.</p> <p>Fond obsahuje 136 inventárnych jednotiek z rokov 1873-1945 (1961), 86 úradných kníh z rokov 1873-1945 (1959), 43 registratúrnych pomôcok z rokov 1895-1945 (1961) a 25 škatúľ spisov z rokov 1895-1945. Meria 9,87 bm.</p> <p>Rodné matriky z rokov 1895 – 1914 a 1 index k nim z rokov 1985 – 1915 prevzaté v roku 2017, čo predstavuje 0,87 bm dokumentov nie sú zapracované formou dodatku do inventára. Sú usporiadané a je vyhotovený ich súpis.</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcii
3.4.3.	Language /scripts of material	maďarský, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and	nepoškodený	Fyzický stav

	technical requirements		a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív v Trenčíne, Obecný notársky úrad v Starej Turej 1873 – 1945, inventár, Štefan Kormuth, Trenčín 1968, evid. č. 893 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Bratislave, pobočka Trenčín Obecný notársky úrad v Starej Turej 1873 – 1945 (1961), inventár, Soňa Michalcová, Trenčín 2005, evid. č. 3714	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Kožušnícka 1, 911 05 Trenčín	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Archívna pomôcka o tom neinformuje.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Okresný úrad v Novom Meste nad Váhom, Okresný národný výbor v Novom Meste nad Váhom, MsNV v Starej Turej	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Pozri 3.4.5. Opis vyhotovila Mgr. Janka Štefaničáková v júni 2017. Stará Turá - naše mesto, Radoslav Ragač, Marán Róbert Zemene a kolektív, Stará Turá, Mesto, 2010 Inventár vypracoval v roku 1968 Štefan Kormuth, archivár Okresného archívu v Trenčíne. Prírastky zaradila a inventár doplnila v rokoch 1986, 1988 Viera Morišová. Prečíslovanie vyčlenených úradných kníh a registratúrnych pomôcok po revízii archívnych fondov a zbierok r. 1994 vykonala v roku 1997 Marta Holúbková. Pomôcka ostala v rukopise.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní

		<p>Celkovú revíziu archívneho fondu so zaradením nájdených prírastkov, doplnením úvodu, vypracovaním registrov a vyhotovením čistopisu vykonala v roku 2005 Soňa Michalcová.</p> <p>Rodné matriky prevzaté v roku 2017 nie sú zapracované formou dodatku do inventára. Knihy usporiadala a ich súpis vypracovala Patrícia Pastrnáková</p>	
3.7.2.	Rules or conventions	<p>Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition a metodického pokynu na tvorbu opisov archívnych súborov podľa všeobecného medzinárodného štandardu pre archívny opis ISAD (G) č. SVS-OAR1-2017/002532.</p>	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	23. 06. 2017	Dátum vyhotovenia opisu